

GLOSY I OMÓWIENIA ORZECZEŃ

Paulina Jabłońska

Pominięcie prawodawcze w procesie sądowego stosowania prawa. Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 26 czerwca 2019 r., K 8/17

Teza

„Nie jest prawdą, że nie można mówić o umorzeniu postępowania karnego w związku z zastosowaniem aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, gdyż akt taki stosuje się już po zakończeniu tego postępowania”¹.

1. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 26 czerwca 2019 r., K 8/17, wywołuje szczególne zainteresowanie w zakresie, w jakim dotyczy zagadnienia skutków prawnych tych spośród orzeczeń Trybunału, w których za przyczynę niezgodności z Konstytucją² uznano tzw. pominięcie prawodawcze. Treść komentowanego orzeczenia obejmuje stwierdzenie zakresowej niezgodności z Konstytucją art. 523 § 3, art. 521 § 1 oraz

1 Teza orzeczenia została wyodrębniona z uzasadnienia przez autorkę glosy. O ile nie zaznaczono inaczej, cytaty pochodzą z treści głosowanego wyroku.

2 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze sprost. i zm. (dalej: Konstytucja).

art. 529 ustawy z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego³. Uznając, że kontrolowane normy „umożliwiają poddanie sądowej kontroli prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej”, Trybunał Konstytucyjny orzekł o ich niezgodności z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 10 Konstytucji.

Głosowane orzeczenie wywołuje wiele wątpliwości. Ich kompleksowe omówienie wykracza poza ramy tego komentarza. Sformułowane poniżej uwagi ograniczę więc do omówienia trzech kwestii. W pierwszej kolejności analizy wymaga, podnoszony w trakcie postępowania przez Rzecznika Praw Obywatelskich, problem dopuszczalności wydania wyroku w przedmiotowej sprawie. Po drugie, lektura treści uzasadnienia skłania do sformułowania w tym miejscu także pytania o konsekwencje, jakie dla procesu sądowego stosowania prawa wywołuje orzeczenie, w sentencji którego Trybunał Konstytucyjny identyfikuje tzw. pominięcie prawodawcze. Po trzecie wreszcie, na uwagę zasługują skutki głosowanego wyroku dla systemu prawnego.

2. Postępowanie w analizowanej sprawie zainicjował wniosek Prokuratora Generalnego, w którym zakwestionował on zgodność z Konstytucją trzech przepisów k.p.k.: 1) art. 523 § 3 powołanej ustawy⁴ w zakresie, w jakim „dopuszcza[ł] możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej”; 2) art. 521 § 1 k.p.k.⁵ w zakresie, w jakim „dopuszcza[ł] możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej”; 3) art. 529 k.p.k.⁶ „rozumianego w ten sposób, że dopuszczalne [było – P.J.] wniesienie i rozpoznanie kasacji na

3 Dz.U. 2020, poz. 30 ze zm. (w brzmieniu z 17 października 2018 r.) (dalej: k.p.k.).

4 W brzmieniu z dnia 24 października 2016 r., Dz.U. 2016, poz. 1749 ze zm.: „Kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania”.

5 W brzmieniu z dnia 24 października 2016 r.: „Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, a także Rzecznik Praw Obywatelskich może wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie”.

6 W brzmieniu z dnia 24 października 2016 r.: „Wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski ani też okoliczność wyłączająca ściganie lub uzasadniająca zawieszenie postępowania”.

niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej”. Zaskarżonym przepisom wnioskodawca zarzucał naruszenie Konstytucji, polegające na stworzeniu w ramach postępowania kasacyjnego ustawowego mechanizmu sądowej kontroli wykorzystywania prezydenckiej prerogatywy prawa łaski. Wzorcem kontroli uczyniono art. 139 zd. pierwsze w zw. z art. 7 i art. 10 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zasadniczo podzielił zarzuty wnioskodawcy, orzekając, że przepisy art. 523 § 3, art. 521 § 1 i art. 529 k.p.k. pozostają w zakresowej niezgodności z art. 139 zd. pierwsze w zw. z art. 10 Konstytucji. W uzasadnieniu do komentowanego wyroku Trybunał stwierdził, że poddane kontroli normy „naruszyły (...) przepisy dotyczące konstytucyjnego prawa łaski, w taki sposób, że dopuściły, by w systemie prawnym funkcjonowały normy wywodzone z tych przepisów, które umożliwiają poddanie sądowej kontroli prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej”. Wątpliwości w przedmiocie trafności argumentacji Trybunału Konstytucyjnego skłaniają do poświęcenia osobnej uwagi trzem, wskazanym we wstępie, problemom.

3. Po pierwsze, wątpliwości wywołuje samo uznanie dopuszczalności wydania wyroku w komentowanej sprawie.

Uzasadniając swoje stanowisko w tym zakresie, Trybunał Konstytucyjny powołał się na wyrok w sprawie o sygn. K 9/17⁷. W tym kontekście, w odpowiedzi na argumentację Rzecznika Praw Obywatelskich, który – przedstawiając swoje stanowisko w przedmiotowej sprawie – podnosił konieczność umorzenia postępowania ze względu na jedynie pozorny charakter skarżonych przez wnioskodawcę norm, Trybunał skonstatował: „[n]ie jest prawdą, że nie można mówić o umorzeniu postępowania karnego w związku z zastosowaniem aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, gdyż akt taki stosuje się już po zakończeniu tego postępowania. W wyroku z 17 lipca 2018 r., sygn. K 9/17 (...), Trybunał stwierdził, że: «[b]rzmienie art. 139 Konstytucji wskazuje wprost, iż Prezydent może skorzystać z prawa łaski, w tym także dokonać aktu abolicji indywidualnej»”.

7 Wyrok TK z 17 lipca 2018 r., K 9/17.

Trudno podzielić takie stanowisko Trybunału Konstytucyjnego. Zaprzeczenie tezie Rzecznika Praw Obywatelskich o wyłącznie pozornym charakterze zaskarżonych norm z powołaniem na wyrok w sprawie o sygn. K 9/17 Trybunał opiera bowiem na błędnym założeniu, zgodnie z którym od momentu wejścia w życie wspomnianego wyroku wydanie przez Prezydenta aktu łaski zobowiązuje sąd do umorzenia postępowania karnego. Takie założenie nie uwzględnia ani rodzaju, ani treści powoływanego orzeczenia. Legalizując prezydencki akt abolicji indywidualnej, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że kontrolowane przepisy są niezgodne z Konstytucją „w zakresie, w jakim nie czynią aktu abolicji indywidualnej negatywną przesłanką prowadzenia – odpowiednio – postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania karnego wykonawczego”⁸. Oznacza to, że za przyczynę stwierdzonej niekonstytucyjności Trybunał uznał wówczas pominięcie aktu abolicji indywidualnej w katalogu negatywnych przesłanek procesowych. Identyfikując w sentencji powołanego wyroku tzw. pominięcie prawodawcze, Trybunał Konstytucyjny tym samym stwierdził, że wydanie prezydenckiego aktu abolicji indywidualnej *de lege lata* nie stanowi negatywnej przesłanki procesowej, choć, jego zdaniem, zgodnie z Konstytucją powinno stanowić⁹. Z tego powodu nie sposób

8 Treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. K 9/17 obejmuje stwierdzenie zakresowej niezgodności z Konstytucją: 1) art. 17 § 1 ustawy z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 2020, poz. 30, tekst jedn. (w brzmieniu z 12 października 2017 r.); 2) art. 5 § 1 ustawy z dn. 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, Dz.U. 2020, poz. 729, tekst jedn. (w brzmieniu z 5 marca 2018 r.); 3) art. 15 § 1 ustawy z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, Dz.U. 2020, poz. 523, tekst jedn. (w brzmieniu z 30 marca 2018 r.). W wyroku z 17 lipca 2018 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 17 § 1 ustawy – Kodeks postępowania karnego, art. 5 § 1 ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia oraz art. 15 § 1 ustawy – Kodeks karny wykonawczy „w zakresie, w jakim nie czynią aktu abolicji indywidualnej negatywną przesłanką prowadzenia – odpowiednio – postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania karnego wykonawczego, są niezgodne z art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji” – wyrok TK z 17 lipca 2018 r., K 9/17.

9 Na takie znaczenie wyroku w sprawie o sygn. K 9/17 zwracała już uwagę M. Florczak-Wątor, w: *Abolicja...* W przypadku tzw. pominięcia prawodawczego zarzut niezgodności z Konstytucją dotyczy bowiem nie „tego co ustawodawca w danym akcie unormował, (...) [ale – P.J.] tego, co w akcie tym pominął, choć postępując zgodnie z [K]onstytucją powinien był unormować” – orzeczenie TK z 3 grudnia 1996 r., K 25/95. Ze względu na ostateczny charakter orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego abstrahuję w tym miejscu od krytycznej oceny legalizacji

podzielić poglądu Trybunału, zgodnie z którym od momentu wejścia w życie wyroku w sprawie o sygn. K 9/17 wydanie prezydenckiego aktu łaski zobowiązuje sąd do umorzenia postępowania karnego. Problem skutków orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, w których za przyczynę niezgodności z Konstytucją uznano tzw. pominięcie prawodawcze, pozostaje kwestią sporną¹⁰. Niezależnie jednak od kontrowersji, jakie wiążą się z próbą udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy i ewentualnie w jakim zakresie tego rodzaju orzeczenie może rodzić skutek derogacyjny¹¹, należy stwierdzić, że żadne orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie może wywołać pozytywnej zmiany normatywnej¹². W świetle art. 190 ust. 3 Konstytucji ujemna zmiana normatywna jest bowiem jedyną dopuszczalną. Identyfikując lukę prawną, Trybunał Konstytucyjny nie może jej więc samodzielnie wypełnić. W tego rodzaju sytuacjach, do usunięcia stanu niezgodności z Konstytucją niezbędna będzie bowiem interwencja ustawodawcy, polegająca na uzupełnieniu systemu prawnego o pominięte przez niego normy prawne. Brak wykonania tego obowiązku utrzymuje stan prawny obowiązujący w czasie orzekania przez Trybunał Konstytucyjny. Z tego powodu nie sposób zaakceptować zapatrywania Trybunału, zgodnie z którym jego wyrok w sprawie o sygn. K 9/17 tworzy podstawę do umorzenia postępowania karnego w związku z wydaniem prezydenckiego aktu abolicji indywidualnej.

Uwzględniając poczynione wyżej uwagi, należy stwierdzić, że związanie sentencją orzeczenia w sprawie o sygn. K 9/17, wbrew sugestiom czynionym przez Trybunał Konstytucyjny, w żaden sposób nie wpływa na zawartość normatywną zaskarżonych w komentowanej sprawie

prezydenckiego aktu abolicji indywidualnej. Na temat nieprawidłowości w procesie dokonanej przez Trybunał wykładni art. 139 Konstytucji – zob. P. Jabłońska, *Zakres...*, s. 108–113.

- 10 Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie samego Trybunału Konstytucyjnego – por. m.in.: M. Wiącek, *Stosowanie...*, s. 166 i n.; J. Podkowiak, *Charakter...*, s. 20 i n.; A. Kustra, *Wznowienie...*, s. 211 i n.; M. Ziółkowski, *Stwierdzenie...*, s. 129 i n.; P. Radziejewicz, *Glosa...*, s. 187 i n.; M. Florczak-Wątor, *Orzeczenia...*, s. 152 i n.
- 11 Inaczej nazywany skutkiem rozporządzającym. Wokół tego problemu wydaje koncentrować się wieloletnia dyskusja w doktrynie prawa konstytucyjnego – por. zwłaszcza: M. Florczak-Wątor, *Orzeczenia...*, s. 152–153, 155; J. Podkowiak, *Charakter...*, s. 35; M. Ziółkowski, *Stwierdzenie...*, s. 129 i n.; P. Radziejewicz, *Glosa...*, s. 189.
- 12 W znaczeniu obejmującym dodanie do systemu obowiązującego prawa nowej normy prawnej. Por. także: P. Radziejewicz, w: *Glosa...*, s. 187. Inaczej, chociaż bez wskazania podstawy tego rodzaju zmiany – M. Wiącek, *Stosowanie...*, s. 168.

przepisów k.p.k. Mając przy tym na uwadze brak wykonania powołanego wyroku w drodze stosownej nowelizacji ustawy karnoprocesowej, trudno odmówić racji argumentom Rzecznika Praw Obywatelskich. Skoro w braku stosownej podstawy ustawowej *de lege lata* nie można mówić o umorzeniu postępowania karnego w związku z wydaniem aktu abolicji indywidualnej, to postępowanie kasacyjne nie może umożliwiać kontroli stosowania prawa łaski. Postępowanie kasacyjne jest bowiem zawsze zwrócone przeciwko prawomocnemu orzeczeniu sądu, na które prezydencki akt abolicji indywidualnej w obecnym stanie prawnym nie może mieć wpływu. W efekcie należy stwierdzić, że zaskarżone przez wnioskodawcę normy były i nadal pozostają jedynie teoretyczne, co prowadzi z kolei do wniosku, zgodnie z którym postępowanie w przedmiotowej sprawie należało umorzyć.

4. Po drugie, wobec sformułowanych uwag warto powrócić do problemu skutków, jakie dla procesu sądowego stosowania prawa wywołuje wyrok, w sentencji którego Trybunał Konstytucyjny identyfikuje tzw. pominięcie prawodawcze. Powstaje bowiem pytanie, jak powinien zachować się sąd wobec faktu wejścia w życie tego rodzaju orzeczenia. Wypowiadając się na temat skutków orzeczeń, w których za przyczynę niezgodności z Konstytucją uznano pominięcie prawodawcze, Trybunał nierzadko wskazywał sądom na, istniejącą do czasu interwencji ustawodawcy, potrzebę interpretacyjnego zmodyfikowania zawartości normatywnej przepisu uznanego za niekonstytucyjny celem „ratowania” jego konstytucyjności¹³. Możliwość takiego „ratowania” upatrywał on przede wszystkim w wykorzystaniu wykładni prokonstytucyjnej.

Pomysł stosowania prokonstytucyjnej wykładni w odniesieniu do przepisu uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, choć znajdujący poparcie w doktrynie¹⁴, wywołuje zastrzeżenia z co najmniej dwóch powodów¹⁵. Po pierwsze, poza specyficznym przypadkiem orzeczenia interpretacyjnego, negatoryjna formuła wyroku Trybunału wyklucza możliwość zastosowania tego rodzaju wykładni w odniesieniu do skontrolowanych przepisów. Po drugie, jeśli

13 Szerzej: P. Jabłońska, *Wykładnia...*

14 Zob. m.in.: J. Podkowiak, *Charakter...*, s. 36.

15 P. Jabłońska, *Wykładnia...*

w przypadku przepisów uznanych za niekonstytucyjne z uwagi na pominięcie prawodawcze, ich odczytanie w sposób zgodny z Konstytucją wymaga pozyskania z nich treści pominiętej (uznanej przez Trybunał za pominiętą), to taki zabieg wyraźnie wymusza zastosowanie wykładni prawotwórczej, nie prokonstytucyjnej. Pojawia się zatem pytanie o jej dopuszczalność. Popierając stanowisko, zgodnie z którym o dopuszczalności stosowania przez sąd wykładni prawotwórczej winny rozstrzygać argumenty konstytucyjne¹⁶, można sformułować w tym miejscu pytanie, czy art. 190 ust. 1 Konstytucji, w zakresie, w jakim statuuje związanie orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, poszerza uprawnienia sądów w procesie wykładni i stosowania prawa. Precyzując problem, czy związanie wyrokiem Trybunału upoważnia sąd do zastosowania wykładni prawotwórczej w wykonaniu tego wyroku?

Rozpoczynając proces wykładni od doboru odpowiedniego instrumentarium, należy zawsze uwzględnić specyfikę obiektu poddawane interpretacji. Właściwość przepisów Konstytucji, przejawiająca się w szczególności w jej bogatym wymiarze pozajęzykowym¹⁷, pozwala zasadniczo zaakceptować stosowanie wykładni rozszerzającej¹⁸. Z tego powodu ustalenie zawartości normatywnej art. 190 ust. 1 Konstytucji z wykorzystaniem wykładni rozszerzającej należałoby uznać za prawidłowe, o ile tylko pozyskany w ten sposób rezultat zmieści się w granicach dopuszczalnej interpretacji. *In concreto* wspomnianych granic poszukiwać należy w samej Konstytucji¹⁹. Abstrakcyjne granice wykładni Konstytucji wyznacza bowiem jej wewnętrzna spójność aksjologiczna²⁰. W tym kontekście trudno zaakceptować taką interpretację art. 190

16 W tym zakresie odwołuję się do tezy P. Tulei, sformułowanej w trakcie dyskusji podczas Pierwszego Krakowskiego Sympozjum Konstytucyjnego „O problemach wykładni Konstytucji RP”, < <https://www.youtube.com/watch?v=dX-OHkBLygs> >, dostęp: 17 grudnia 2020 r.

17 S. Wronkowska, *O swoistości...*, s. 15.

18 Zasadniczo, bo z uwzględnieniem pewnych wyjątków dotyczących interpretacji przepisów kompetencyjnych.

19 P. Jabłońska, *Granice...*, s. 79–80. Wprawdzie powoływany pogląd dotyczył prokonstytucyjnej wykładni przepisów aktów podkonstytucyjnych, to jednak sformułowane wówczas uwagi zasadniczo wydają się być adekwatne także w odniesieniu do wykładni Konstytucji.

20 Po ich przekroczeniu można mówić już o wykładni kontrkonstytucyjnej lub wykładni wrogiej wobec Konstytucji. Szerzej na temat tej ostatniej – J. Zajadło, *Wykładnia...*, s. 26–36.

ust. 1 Konstytucji, w świetle której sąd jest upoważniony do stosowania prawotwórczej wykładni w wykonaniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Przyjęcie takiego rezultatu interpretacyjnego naruszałoby bowiem wspomniane wyżej granice w zakresie, w jakim generowałoby wewnętrzną sprzeczność przepisów Konstytucji.

Konkretne granice wykładni art. 190 ust. 1 Konstytucji w analizowanym przypadku wyznaczają trzy zasady konstytucyjne. Po pierwsze, trudno akceptować stosowanie wykładni prawotwórczej w procesie wymierzania sprawiedliwości, uwzględniając jednocześnie zasadę zamkniętego katalogu źródeł prawa powszechnie obowiązującego. Skoro bowiem ustrojodawca jednoznacznie przesądził o zamknięciu tego katalogu i kompetencji prawodawczych nie można domniemywać²¹, to w braku wyraźnego konstytucyjnego upoważnienia należy uznać, że sąd nie jest uprawniony do uzupełniania systemu obowiązującego prawa o brakujące w nim normy prawne. Po drugie, uznanie dopuszczalności sądowego wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego poprzez użycie wykładni prawotwórczej nie znajduje oparcia w zasadzie podziału władzy. W świetle konkretyzującej ten podział zasady wyłączności ustawy ograniczanie konstytucyjnych wolności i praw należy do kompetencji parlamentu, a nie sądów²². Orzekając o konstytucyjnych prawach i wolnościach jednostki na podstawie uzupełnionych przez siebie przepisów, sąd stałby się *de facto* podmiotem ograniczającym te prawa i wolności, ingerując tym samym w obszar zastrzeżony dla ustawodawcy. Po trzecie wreszcie, tak daleko idąca, funkcjonalna wykładnia art. 190 ust. 1 Konstytucji, podważając gwarancyjne znaczenie zamkniętego katalogu źródeł prawa powszechnie obowiązującego, pozostaje jednocześnie w konflikcie z zasadą zaufania obywatela (jednostki) do państwa i stanowionego przez nie prawa. Trudno bowiem pogodzić orzekanie przez sąd na podstawie wyników prawotwórczej wykładni z przewidywalnością konsekwencji prawnych działań państwa, jakiej wymaga

21 Zob. P. Radziewicz, w: *Konstytucja...*, s. 282–283.

22 Zwracał na to uwagę P. Tuleja podczas dyskusji w trakcie Wspólnego Zebrania Naukowego Katedry Prawa Konstytucyjnego UJ i Katedry Prawa Karnego UJ „Kontrola konstytucyjności prawa w Polsce – sądy wobec orzeczeń TK”, < <https://czpk.pl/index.php/wideo/zebrania-naukowe-katedry-prawa-karnego-uj> >, dostęp: 29 grudnia 2020 r.

niezbędna składowa tego zaufania, tj. pewność prawa²³. W konsekwencji należy zatem stwierdzić, że interpretacja art. 190 ust. 1 Konstytucji, w świetle której związanie orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego rozszerza uprawnienia sądów w procesie wykładni i stosowania prawa, przekracza granice dopuszczalnej interpretacji. Sądowe wykonanie wyroku Trybunału w procesie orzekania z wykorzystaniem wykładni prawotwórczej, choć znajdujące aprobatę w doktrynie²⁴, nie znajduje konstytucyjnego uzasadnienia.

5. Po trzeciej, na zakończenie warto powrócić do pytania o konsekwencje glosowanego orzeczenia dla systemu prawnego. W treści sentencji użyto formuły negatywnego wyroku zakresowego. Skutkiem jego wejścia w życie powinna być zatem zmiana normatywna w postaci utraty mocy obowiązującej tych fragmentów zawartości normatywnej przepisów ustawy karnoprocesowej, które Trybunał uznał za niezgodne z Konstytucją²⁵ (fragmentów zawartości normatywnej art. 523 § 3, art. 521 § 1 oraz art. 529 k.p.k.). W przedmiotowej sprawie trudno jednak przypisać wyrokowi skutek derogacyjny. Skoro bowiem, w świetle przedstawionych wyżej argumentów, Trybunał Konstytucyjny orzekł o jedynie pozornych (nieistniejących) normach prawnych, to należy stwierdzić, że komentowane orzeczenie nie wywołuje jakiegokolwiek zmiany normatywnej.

6. Podsumowując, komentowany wyrok Trybunału Konstytucyjnego zasługuje na krytykę. Biorąc pod uwagę sformułowane argumenty, w braku realnego (rzeczywistego) przedmiotu kontroli postępowanie w przedmiotowej sprawie należało umorzyć. Przede wszystkim nie sposób podzielić twierdzenia Trybunału Konstytucyjnego o dopuszczalności umorzenia postępowania karnego w związku z wydaniem prezydenckiego aktu łaski. W obecnie obowiązującym stanie prawnym nie ma ku temu jakiegokolwiek podstawy. Takiej podstawy prawnej nie tworzy bowiem ani wyrok w sprawie o sygn. K 9/17, na który powołuje się Trybunał, ani stan związania

23 Szerzej o treści zasady ochrony zaufania do państwa i prawa – M. Florczak-Wątor, w: *Konstytucja...*, s. 29.

24 Por. M. Wiącek, *Stosowanie...*, s. 168 i n.; J. Trzciniński, *Glosa...*, s. 137–140.

25 Na temat typowego (zwyczajnego) skutku negatywnego wyroku zakresowego Trybunału Konstytucyjnego – M. Florczak-Wątor, *Orzeczenia...*, s. 152.

sądu tym wyrokiem. Wykonanie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego przez sąd (inny organ stosujący prawo) nie może polegać na uzupełnianiu systemu obowiązującego prawa o treści w nim pominięte. Mimo błędu popełnionego przez Trybunał Konstytucyjny, głosowane orzeczenie zasadniczo nie wywołuje uszczerbku dla systemu prawnego. Skoro nieistniejąca, a więc nieobowiązująca norma prawna nie może utracić mocy obowiązującej, to wejście w życie głosowanego wyroku pozostaje bez wpływu dla ustalenia obowiązującego stanu prawnego.

Legislative Omission in Judicial Process of Application of Law. Commentary on the Judgment of the Polish Constitutional Tribunal of 26 June 2019, Case No. K 8/17

This article presents a critical commentary on the judgment of the Polish Constitutional Tribunal concerning the constitutionality of Articles 523 Section 3, 521 Section 1, and 529 of the Polish Code of Criminal Procedure. In the discussed ruling, the Constitutional Tribunal stated that challenged provisions have enabled courts to control the President's prerogative. Therefore, the Constitutional Tribunal judged that the aforementioned provisions are partially inconsistent with the Constitution of the Republic of Poland. In this gloss, three issues are discussed. First, a question concerning the admissibility of issuing the judgment in the commented case. According to the author, a lack of a proper subject of the review is the reason the Constitutional Tribunal should have discontinued the proceeding in the present case. Second, a question regarding the effects of the application of the commented judgment, declaring unconstitutionality due to legislative omission, on the judicial process of application of the law. In the author's opinion, a court (or another authority applying the law) may not supplement the legal system with the omitted content while implementing such judgments. Third, a problem of commented judgment's influence on the legal system. The author points out that the discussed ruling does not produce any changes in the Polish legal system.

Keywords: legislative omission, judicial application of the law, law-making interpretation, limits of interpretation

Paulina Jabłońska – studentka prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, współpracownik Centrum Interdyscyplinarnych

Studiów Konstytucyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego, numer ORCID: 0000-0002-2648-6462.

Bibliografia

- Florczak-Wątor M., *Abolicja indywidualna a prawo łaski Prezydenta. Glosa do wyroku TK z dnia 17 lipca 2018 r., K 9/17*, LEX/el. 2018.
- Florczak-Wątor M., *Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ich skutki prawne*, Poznań 2006.
- Florczak-Wątor M., w: *Konstytucja Rzeczypospolitej. Komentarz*, red. P. Tuleja, Warszawa 2019.
- Jabłońska P., *Granice wykładni prokonstytucyjnej. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2012 r., III KK 137/12*, „Przegląd Konstytucyjny” 2020, nr 1.
- Jabłońska P., *Wykładnia prokonstytucyjna w procesie sądowego stosowania prawa – przyczynek do dyskusji*, „Przegląd Sądowy” (przyjęte do publikacji).
- Jabłońska P., *Zakres prezydenckiego prawa łaski. Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 17.07.2018 r., K 9/17*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2020, nr 6.
- Kustra A., *Wznowienie postępowania w następstwie stwierdzenia niekonstytucyjności pominięcia prawodawczego*, w: *Skutki wyroków Trybunału Konstytucyjnego w sferze stosowania prawa*, red. M. Bernatt, J. Królikowski, M. Ziółkowski, Warszawa 2013.
- Podkowik J., *Charakter i skutki prawne wyroków stwierdzających niekonstytucyjność pominięcia prawodawczego*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2017, nr 2.
- Radzewicz P., *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2010 r., (sygn. akt IV CO 37/09)*, „Przegląd Sejmowy” 2011, nr 2.
- Radzewicz P., w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, Warszawa 2019.
- Trzeciński J., *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 lutego 2019 r., (sygn. akt II OSK 694/17)*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2019, nr 3.
- Wiącek M., *Stosowanie Konstytucji przez sądy administracyjne. Glosa do wyroku NSA z dnia 20 lutego 2019 r., II OSK 694/17*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2019, nr 9.
- Wronkowska S., *O swoistości wykładni konstytucji. Uwagi kolejne*, „Przegląd Konstytucyjny” 2018, nr 1.

Zajadło J., *Wykładnia wroga wobec Konstytucji*, „Przegląd Konstytucyjny” 2018, nr 1.

Ziółkowski M., *Stwierdzenie niekonstytucyjności pominięcia prawodawczego jako podstawa wznowienia postępowania cywilnego. Glosa do postanowienia SN z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CO 37/09*, „Państwo i Prawo” 2011, nr 11.